

Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita

Fakulta

Obor řízení

Uchazeč

Pracoviště uchazeče

Habilitační práce (název)

Oponent

Pracoviště oponenta

Lékařská fakulta

Oftalmologie

MUDr. Oldřich Chrapek, Ph.D.

Oční klinika LF UP a FN Olomouc

Léčba makulárního edému

Doc. MUDr. Bohdana Kalvodová, CSc.

Oční klinika 1. LF UK a VFN

MU, Lékařská fakulta
PODATELNA

- 6 -12- 2017

Číslo:

Text posudku

Oponentní posudek habilitační práce Oldřicha Chrapka „Léčba makulárního edému“ je vypracován podle závazné Směrnice Masarykovy Univerzity v Brně č. 7/2017, která vychází z Řádu habilitačních řízení na Masarykově Univerzitě a ze Zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách (§ 71 a 72, novelizovaná znění). Autor hodnocené habilitační práce zvolil podle článku 6 směrnice MU variantu uvedenou pod bodem 1 b, tedy „soubor uveřejněných vědeckých prací, doplněný komentářem“. Předložená habilitační práce svědčí jako celek o velmi dobrém odborném kreditu uchazeče v oboru oftalmologie, který publikoval (převážně s řadou spoluautorů) ve vybraných klinických tématech podstatné výsledky výzkumné práce.

Formální aspekty a ediční uspořádání habilitační práce Oldřicha Chrapka jsou poměrně problematické, a to z následujících důvodů:

A) Předepsaný komentář je rozdělen do čtyř krátkých oddílů (celkem pouze cca 8 stran textu a 6 stran seznamu literatury), které uvádějí dílčí skupiny vybraných publikací. Celkový pohled autora na současný stav řešené problematiky, cíle habilitační práce, použité metodiky a dosažené výsledky jsou tak charakterizovány pouze částečně. Vyžadovanou odbornou náplň komentáře bylo proto třeba při přípravě oponentního posudku dohledávat resp. skládat z různých částí habilitační práce a doplňovat i z příložených referátových prací, např. v podkapitolách 1.2.1 a 2.1.4. Vztah mezi komentářem a řazením příloh je nepřehledný a chaotický a řada článků, které jsou součástí habilitační práce, je okopírována velmi nekvalitně (až nečitelně). Specifickou záležitostí pro oponentní posouzení bylo také zjištění a určování konkrétního podílu uchazeče na publikacích, které jsou zařazeny do habilitační práce. Ve stručných „Závěrech“ (čtvrté části komentáře, str. 145) je např. uvedeno, že „Tato habilitační práce dokumentuje výzkumné projekty a zkušenosti na poli léčby makulárního edému, vzniklé v rámci skupiny specialistů zaměřujících se na Oční klinice FN a LF UP v Olomouci na choroby sítnice.“ Nezbytnému zjišťování a hodnocení vlastního podílu uchazeče na zařazených publikacích, který měl být vypracován jako součást komentáře k jeho habilitační práci, je proto věnován následující oddíl oponentního posudku.

B) Habilitační práce má být souborem uveřejněných vědeckých prací podle výše zmíněného zákona a směrnice MU. Uvedený požadavek není splněn u textů 1.2.1 (str. 6 – 22), 2.1.4 (str. 26 – 34) a 2.1.5 (str. 35 – 43), které mají převážně či zcela referátovou resp. naučně odbornou náplň. Dále je pro habilitační práce typu „souboru vědeckých prací, doplněný

komentářem“ ve směrnici MU výslovně stanoveno, že u publikací se spoluautory má být v komentáři charakterizován kvantitativní a obsahový podíl uchazeče. Tyto údaje však nejsou v textech komentáře uchazečem často uváděny a bylo proto třeba je postupně dohledávat přímo v zařazených publikacích. Ani tímto postupem jsem však nemohla uspokojivě zjistit obsahový a kvantitativní podíl autora habilitační práce na publikacích 2.1.12 (str. 96 – 106), 2.1.13 (str. 107 – 113) a 2.1.14 (str. 114 – 120). V komentáři k dalším třem článkům, které jsou zařazeny do 3. kapitoly (str. 124 – 131, 136 – 139 a 141 – 144) je sice souhrnně uvedeno, že „autor této práce je jejich hlavním autorem či spoluautorem“ (viz str. 121), ale podíly uchazeče nejsou specifikovány, je tam 7 autorů (korespondent O. Ch.), resp. 5 autorů (korespondent Martin Šín), přičemž však O. Ch. na str. 134 napsal, že se jedná o „autorovu práci“, resp. 9 autorů (korespondent Petr Kolář). Uvedené formální a věcné nedostatky komentáře a uspořádání hodnocené habilitační práce by měl uchazeč vysvětlit, k čemuž směřují i některé z níže položených dotazů oponentky k obhajobě.

C) Spoluautorkou publikace 2.1.12 je paní prof. E. Vlková, což je v rozporu se 4. odstavcem článku 7 Směrnice MU v Brně č. 7 / 2017 a spoluautorem publikací 2.1.13 a 3.2.4 je pan doc. Studnička, což je v rozporu se 7. odstavcem citované směrnice. Vzhledem k rozsahu a velmi dobré výzkumné úrovni habilitačního spisu uchazeče (a také k četným dalším spoluautorům z ČR) však tyto okolnosti nepokládám za odborně závažné.

Odborné aspekty a specifické výsledky výzkumů soustředěné v habilitační práci Oldřicha Chrapka jsou v souladu se současnými směry rozvoje oftalmologie v České republice, a to zejména ve vybraném tématu diagnostiky a léčby makulárního edému. Uchazeč je v tomto ohledu nesporně vedoucím tvůrčím pracovníkem skupiny specialistů na Oční klinice FN a LF UP v Olomouci, která se léčbě a výzkumu onemocnění sítnice systematicky a dlouhodobě věnuje.

Z odborného a celospolečenského hlediska jsou zejména přínosné práce 2.1.11, 2.1.12 a 2.1.13, které se zabývají problematikou věkem podmíněné makulární degenerace. Při výzkumech makulárního edému u diabetiků Oldřich Chrapek et al. navázali na pilotní studie prováděné na 1. LF UK v Praze. V příloze 3.1.3 tito autoři potvrdili biochemickou analýzou vzorků sklivce u diabetiků s cystoidním makulárním edémem signifikantně zvýšenou hladinu kyseliny močové. Výsledky biochemických analýz sklivce také prokázaly významné zvýšení hladiny VEGF a korelaci mezi koncentracemi VEGF a kyselinou močovou u diabetiků v porovnání s nediabetickými kontrolními skupinami, což je v citované studii dokumentováno na obr. 1, 2 a 4. V diskuzi této práce je však nepřesně resp. nesprávně uvedeno (str. 128), že „Výsledky ukazují, že biochemická analýza sklivce prokázala významně vyšší koncentrace VEGF, UA a celkového proteinu u DM a kontrolní skupiny.“ (viz originální text: „The results demonstrate that biochemical analysis of vitreous showed significant higher concentrations of VEGF, UA, and total protein in DM and control group.“)

V kapitolách 2 a 3 zařazené publikace jsou odborným těžištěm habilitačního spisu Oldřicha Chrapka a dokládají nesporně vysoký pedagogický a výzkumný potenciál autora a celého týmu oftalmologů na Oční klinice FN a LF UP v Olomouci pro další odbornou práci na (vybraných) aktuálních tématech očního lékařství v blízké budoucnosti.

Závěrem konstatuji, že jsem se vyjádřila v tomto oponentním posudku ke všem stanoveným nebo doporučeným odborným a formálním aspektům a kritériím, které jsou zaměřeny na hodnocení kvality habilitačních prací na Masarykově Univerzitě v Brně. Habilitační práce Oldřicha Chrapka „Léčba makulárního edému“ jako celek splňuje odborné požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Oftalmologie.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce

- 1) Jaký je obsahový a kvantitativní podíl Dr. Chrapka na publikacích 2.1.12 (str. 96 – 106), 2.1.13 (str. 107 – 113), 2.1.14 (str. 114 – 120), 3.1.3 (str. 124 – 131), 3.2.3 (str. 136 – 139) a 3.2.4 (str. 141 – 144)?
- 2) Z jakého důvodu jsou do habilitační práce zařazeny publikace 1.2.1 (str. 6 – 22), 2.1.4 (str. 26 – 34) a 2.1.5 (str. 35 – 43), které mají pouze referátovou resp. naučně odbornou náplň a nemají tedy charakter původní vědecké práce?
- 3) Které z výsledků výzkumů uváděných v habilitační práci pokládá autor za vědecky nejzávažnější (v mezinárodním měřítku) a za nejvíce zajímavé z klinického hlediska?
- 4) Jaký je názor Dr. Chrapka na zjišťování hladiny kyseliny močové ve sklivci a v séru u diabetiků bez a/nebo s mikrovaskulárními komplikacemi DM a na možnosti dalšího využití těchto poznatků pro klinickou praxi?

Závěr

Habilitační práce **Oldřicha Chrapka „Léčba makulárního edému“** *splňuje* požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Oftalmologie.

V Brně dne 30.11.2017

.....
podpis